

„OBRÁTIL SOM SA A UVIDEL VŠETKU NEPRÁVOSŤ, KTORÁ SA DEJE POD SLNKOM“

20 / 03 / 2023

19:00 / HISTORICKÁ BUDOVA

BASBARYTÓN: THOMAS GAZHELI
ORCHESTER OPERY ŠDKE POD TAKTOVKOU
ŠÉFDIRIGENTA PETRA VALENTOVICA

TLAČOVÁ SPRÁVA ŠTÁTNEHO DIVADLA KOŠICE

V košickej opere pripravujú mimoriadny symfonický koncert

„Obrátil som sa a uvidel všetku nepravosť, ktorá sa deje pod slnkom“

Opera Štátneho divadla Košice pripravuje mimoriadny symfonický koncert s podtitulom „Obrátil som sa a uvidel všetku nepravosť, ktorá sa deje pod slnkom“. Zaznie v pondelok 20. marca o 19.00 v Historickej budove ŠDKE pri príležitosti 105. výročia narodenia významného skladateľa Bernda Aloisa Zimmermanna a bude venovaný pamiatke obetí vojen a totalitných režimov.

„Je veľmi dôležité povedať, že Štátne divadlo Košice od začiatku vojny podporuje Ukrajincov a Ukrajinu nielen materiálne, ale aj ľudsky. Každý z nás má svoj konzistentný názor a stojíme na strane Ukrajiny.“ Zdôrazňuje Roland Khern Tóth, riaditeľ Opery ŠDKE. Na koncerte zaznejú štyri skladby a podľa riaditeľa košickej opery je venovaný všetkým ľuďom, ktorí majú otvorenú myseľ. „Program je zložený z takých skladieb, ktoré by ľuďom mali otvoriť oči, aby si uvedomili, aká krehká je demokracia a aby si ju nedali zobrať. Tie štyri skladby, ktoré zaznejú, majú svoj hlboký zmysel. Ruská agresia nie je namierená len voči svetu, ona existuje aj vo vnútri samotného Ruska. Koncert bude výnimočný aj tým, že pozvanie prijal známy nemecký basbarytonista Thomas Gazheli.“ Dodáva Khern Tóth.

Dramaturgia koncertu je postavená tak, aby nebol iba spomienkou, ale aby bol výzvou. „Keď sme sa zamýšľali nad dramaturgiou tohto koncertu, tak sme chceli, aby to bolo niečo, čo otrásie divákom a čo ho privedie k tomu, aby rozmýšľal nad tým, kde sú korene zla, ktoré sa dnes deje, zla, ktoré sme nečakali, že sa môže v dnešných časoch, takmer osemdesiat rokov po vojne, opäť udiat v Európe. Dokonca hneď za našimi hranicami, len osemdesiat kilometrov vzdušnou čiarou od Košíc.“ Hovorí dramaturg košickej opery Stanislav Trnovský a k jednotlivým číslam koncertu dodáva: „Na začiatku zaznie skladba ukrajinského skladateľa Myroslava Skoryka s jednoduchým názvom Melódia. Je to hudba, ktorá sa práve počas rok trvajúcej agresie stala ikonickou a zaznie ako akési Requiem za obeť vojny, respektíve všetkých vojen. Potom bude nasledovať druhá veta tretej symfónie ukrajinského skladateľa Borysa Ljatošynského, ktorý túto skladbu napísal po druhej svetovej vojne. Prvýkrát zaznela v roku 1951 a nesie podtitul Mier porazí vojnu. Skladba bola v čase svojho vzniku vo vtedajšom Sovietskom zväze odmietnutá a Zväz ukrajinských skladateľov ju dokonca odsúdil ako protiludovú a označil ju za formalistický odpad. Dnes nám to môže pripadať zvláštne, ale v tých časoch to bolo jedno z najhorších obvinení, aké mohol umelec dostať a mohol po ňom nasledovať gulag či dokonca poprava. Treťou skladbou bude posledná veta poslednej symfónie Dmitrija Šostakoviča. Má to takú zvláštnu symboliku. Lebo to, čo sa stalo Ljatošynskému sa Šostakovičovi v tridsiatych rokoch za stalinizmu stalo niekoľkokrát – bol viackrát odmietnutý, platil zákaz uvádzania jeho skladieb. Šostakovič žil dlhé roky v strachu, že si poňho v noci prídu, spával so zbalenými vecami, čo prerušila až druhá svetová vojna. Tá priniesla isté uvoľnenie pre umelcov, ale po nej sa situácia zopakovala a Šostakovič bol opäť označený za formalistu a musel mlčať. Ďalšiu symfóniu po druhej svetovej vojne mohol napísať až po Stalinovej smrti v roku 1953. Hovoríme o tom preto, lebo Šostakovič bol Rus, Ljatošynskij Ukrajinec, ale žili v tom istom čase a v jednom totalitnom štáte. Ak sa pozeráme na to, čo sa dnes deje v Rusku a aké sú toho korene, tak si myslím, že nikto nedokázal popísať lepšie ako Šostakovič ducha tej doby a to, čo má presah až do dneška. Na záver zaznie skladba nemeckého skladateľa Bernda Aloisa Zimmermanna z roku

1970, ktorá je napísaná pre dvoch rečníkov a pre basbarytón. Je obžalobou zla a apelom ľudskosti. Používa dva texty - fragment zo štvrtej kapitoly starozákonnej Knihy Kazateľ a úryvky z kapitoly Veľký inkvizítor z Dostojevského románu Bratia Karamazovci. Zimmermann zhudobnil výlučne výroky Veľkého inkvizítora, ktorý je pre neho stelesnením diabla a obraz, ktorý načrtol v tejto kapitole Dostojevskij, je až neuveriteľne prorockým pohľadom na to, čo sa dialo v dvadsiatom storočí a čo sa deje aj teraz. Slovo vojna sme poznali len z kníh, ale jeho obsah sme nevedeli plne pochopiť až do chvíle, keď 24. februára 2022 začala vojna na Ukrajine.“